

“Cam Kırıkları Parkı” Romanında Kadına Şiddetin ‘Sessiz’ Kurbanları Olan Çocuklar Sorunu

Violence Against Women In The Novel “Scherbenpark”: The Issue Of Children
Who Are The Silent Victims

Sabri EYİĞÜN*

Öz

Kadına yönelik şiddet eylemleri, sadece mağdur üzerinde değil, aynı zamanda mağdurun çocukları üzerinde de derin etkiler bırakmaktadır. Çünkü yakınlarından birine uygulanan şiddete tanık olan küçük yaştaki çocuklar, yaşamları boyunca bunun etkisini yaşayabilmektedir. Başta psikolojik sorunlar olmak üzere, başkasına güvenmeme, içe kapanma, okul eğitiminde başarısızlık en önemlisi de şiddet eylemini bizzat uygulayıcı duruma gelmeleridir.

Bu çalışmada Rusya’dan Almanya’ya göç eden bir ailede kadına yönelik yaşanan şiddetin çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerinin bir sanatçı duyarlılığı ile kaleme alındığı Alina Bronsky’nin “Cam Kırıkları Parkı” (Scherbenpark) romanı incelenmiştir. Romanda toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda alınan mesafeye rağmen, ataerkil yapının kadını ikincil gören ve aşağılayan anlayışının kalıntılarının hala devam ettiği vurgulanmaktadır. Bu kapsamda medyanın şiddet gösteren erkeği masumlaştırdığının da ele alındığı romanda, şiddet dilinden en fazla zarar görenlerin çocuklar olduğu anlatılmaktadır. Bununla beraber şiddet eylemine neden olan kişilik bozuklukları, sosyal ortam gibi etkenler de romanın olay örgüsü içinde yerini almaktadır. Tüm bunlar, kadınlara uygulanan şiddeti artırdığı kadar çocukları da olumsuz olarak etkilemektedir. Bu etkenlere göçmenlik olgusu da eklenince çocukların mağduriyeti daha da artmaktadır.

Roman, olayın yaşandığı ortamın sosyal ve kültürel şartlarının kişi üzerindeki etkileri göz önünde bulundurularak sosyal-psikolojik okuma yöntemiyle ele alınmıştır. Dışa Dönük Edebiyat kuramları ışığında yapılan bu çalışmada romanın ortaya çıktığı veya yazıldığı dönemin toplumsal koşulları belirtilerek toplumla kurduğu ilişki ve etkileşim ele alınmıştır. Bu çalışmada; göç olgusu bağlamında kadına yönelik şiddetin boyutları ve çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri konusunda duyarlılığın artırılması amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Alina Bronsky, Cam Kırıkları Parkı, Kadına Yönelik Şiddet, Şiddetin Çocuklar Üzerindeki Etkisi, Sosyal-Psikolojik Okuma Yöntemi.

Abstract

Acts of violence against women not only cause pain, trauma and death on the victim’s part, but also have deep effects on her children. The child that witnesses the violence inflicted on his/her mother tends to have problems in social relationships throughout his/her life. Psychological problems, distrust, autism, failure at school, drug addiction, and most importantly being the perpetrator of violence are only some of these problems.

In this study, Scherbenpark, an Alina Bronsky novel about harmful effects of violence against women on children in a family who migrated from Russia to Germany, has been analyzed. The novel highlights that even though there has been some progress in gender mainstreaming, the remains of patriarchal structure which insults woman and

* Prof. Dr., Dicle Üniversitesi , Eğitim Fakültesi, Batı Dilleri Eğitimi Bölümü, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı, seyigun@dicle.edu.tr

sees her as an inferior person still exist. Within this scope, the novel also depicts that the man who uses violence is portrayed by the media as an innocent person, while those who suffer most from the language of violence are children. What is more, factors such as personality disorders and social environments that result in violence are also included in the novel’s plot. While all of these increase the violence against women, they affect children negatively, as well. The victimization of children increases when the immigration fact is added to those factors.

The study is the outcome of an effort to answer how the author perceives the effects of violence against women on children within the context of migration phenomenon and how she reflects it on the fictional plane. The study also probes into how the author uses the power of literature to impress the reader and what her solution offers are. Bronsky handles the effect of migration on violence within the context of individual, space and time and shows its effects on the child’s life on the fictional plane. The author especially emphasizes the importance of the language used in the framework of violence phenomenon and draws attention to the fact that violence can never be excused.

Keywords: Alina Bronsky, Scherbenpark, Violence against Women, Effects of Violence on Children, Social-Psychological Method of Analyzing.

Giriş

“Cam Kırıkları Parkı” romanı, Rus asıllı Alman göçmen yazar Alina Bronsky’nin yazarlığının ilk döneminde yazdığı ve onu Avrupa çapında üne kavuşturan en önemli eserlerinden biridir. 2008’de Almanya’da yayımlanan roman, Almanya’nın en önemli edebiyat ödüllerinden biri olan **Ingeborg Bachmann Ödülü**’ne de aday gösterildi. Romanı önemli kılan bir diğer özelliği ise, doğrudan kadına şiddeti anlatan ve çocuklar üzerindeki etkisini kurmaca düzlemde dile getiren ilk kurmaca eserlerden biri olmasıdır (Avcı, 2013).

“Cam Kırıkları Parkı” romanı, 1990’lı yıllarda iki Almanya’nın birleşmesinden sonra Rusya’dan Almanya’ya göç eden Rus ailelerinde yaşanan sosyal ve kültürel değişimler ve göçün kadına yönelik şiddet ve bu şiddetin çocuklar üzerindeki etkisi üzerine kurulmuştur. Ayrıca; yine bu çerçevede Komünist Rus kültürüyle büyüyen teslimiyetçi birinci kuşakla, bireyselliğin ve özgürlüğün hâkim olduğu Almanya’da büyüyen ve başkaldıran ikinci kuşağın *kadına yönelik şiddet*, algıları arasındaki farklar da gösterilmektedir. Bu çerçevede romanın ana konusu; kadına yönelik şiddeti kabul etmeyen, bundan da çok etkilenen ikinci kuşağın yaşadığı sosyal ve psikolojik iç çatışmaları, gerilimleri ve yeni yönelimlerdir. Teslimiyetçi eğitim anlayışının hâkim olduğu bir ortamda yetişen eski kuşağın yaşam anlayışının olumsuz sonuçları böylece romanda yeni kuşak üzerinden yoğun bir şekilde yansıtılarak olumsuz toplumsal hayatın ve bireysel bunalımların temeline oturtulmuştur. Bu nedenle, edebiyat sosyolojisi açısından incelenmeye değer olan bu eserde, kadınların yaşadığı şiddet ve bunun sessiz kurbanları olan çocuklar üzerindeki etkileri göçmenlik olgusu üzerinden yorumlanarak yakalanabilmektedir.

Yöntem

Bilindiği gibi edebiyatla ilgili sosyolojik yaklaşımlar; edebiyatın tek başına var olmadığı düşüncesiyle edebî esere yaklaşır. Edebiyat eserlerinin sanatçının bir sosyal varlık olarak yaşadığı sosyal çevrenin içinde doğduğu ve toplumun bir ifadesi olduğu ilkesinden hareket eder (Moran, 2003, s.83). Bu bağlamda ortaya çıkmış bir disiplin olarak edebiyat sosyolojisi, edebiyat eserini sadece kendi gerçekliği içinde ele almakla yetinmez. Sanatçı, yazıldığı çevre, içinde var olduğu sosyal ortam ve şartlarla birlikte toplumsal süreçlerin eşliğinde anlamaya, okumaya ve açıklamaya çalışır (Alver, 2011,

s.66). Bundan dolayı yazarın kimliği ve yetiştiği çevre iyice bilinmeden söz konusu eserin sosyolojik okumasının yapılması mümkün değildir. Çünkü Pozitivist edebiyat anlayışının en önemli kurucularından biri olan Taine 'ye göre eserin ortaya çıkışına insan her şeyiyle katılabilir; karakteri, eğitimi ve hayatı, geçmişi ve yaşamakta olduğu anı, ihtirasları, kabiliyetleri ve meziyetleri, sıkıntıları, fikirlerinin ve tesirlerinin ifadesini bulduğu hemen her şey, düşündüğü ve yazdığı şeylerde iz bırakır. Alina Bronsky'nin romanı, bu bağlamda edebiyat sosyolojisi kuramları ışığında yorumlanacaktır. Bunun için öncelikle yazar hakkında kısa bir bilgi sunmak romanın sosyolojik okumasına katkı sunacaktır.

Dışa Dünyaya Dönük Edebiyat kuramları ışığında yapılan bu çalışmayla, göç kapsamında başka bir ülkede yaşayan kişilerde gruplarda ortaya çıkan kadına yönelik şiddetin boyutları ve bunların çocuklar üzerindeki etkilerinin edebiyatta nasıl dile geldiği incelenmiş ve yazarın bunu kurmaca düzlemde nasıl yansıttığı gösterilmiştir. Bilindiği gibi Dış Dünyaya Dönük Edebiyat kuramları, “esere bakarken, her şeyden önce eserin dış dünya ile olan ilişkisi ile ilgilenmeleridir. Sanat eserinin en önemli özelliğini bunda bulurlar” (Moran, 1991, s.69). Çalışma, ağırlıklı olarak Dış Dünyaya Dönük Eleştiri Kuramları içinde *Sosyolojik Eleştiri Kuramı* ışında değerlendirilmiş, ayrıca psikolojinin de verilerinden yararlanılmıştır. Çünkü Sosyolojik Eleştiri “edebiyatın kendi başına var olmadığı, toplum içinde doğduğu ve toplumun bir ifadesi olduğu ilkesinden hareket eder.” (Moran, 1991, s.74). Sosyolojik Kuram; yazarı, yapıtı ve okuru, yapıtın ortaya çıktığı zaman dilimi içindeki koşulların belirlediği görüşünden yola çıkarak, onu en iyi anlamanın koşulu da tüm bu olguların ışığında yapıtı anlamak olduğunu söyler. Bu yaklaşım biçimi, “ortamı göz önünden bulundurmadan” yapılacak bir yorumun yetersiz olduğu tezini ileri sürmektedir.

Bu çerçevede edebiyat kuramacısı Pospelov da “bir eserdeki fikir, yani içeriğin aktif yanını oluşturan o yaşam yorumu ve değerlendirmesi, yazarın bu yönde somut açıklamalar yapmasıyla dile gelmez, fakat imgeler içinde, imgeler yoluyla, örneğin edebiyat eserinin kişiliklerinde, onların yaşantılarında, sözlerinde, karşılıklı ilişkilerinde ve bir o kadar da onları çevreleyen ortam içinde ve bunlar yoluyla dile”(Pospelov) geldiğini vurgular. Bu çerçevede Alina Bronsky'nin romana yaklaştığımızda, eseri en iyi Almanya'ya göç eden yabancı ailelerde yaşanan şiddet sorununu doğuran sosyolojik olaylar ve tek tek kişilerin ilişkilerinde, kullandığı sözcükler üzerinden okuyabiliriz. “Bir metinde biçim, içerikle sıkı şekilde ilişkilidir ve bu iki unsur derin bağlarla birbirine bağlanmıştır, bunlar birbirlerini etkiler.”(Filizok, 2011). Bundan dolayı romanı incelerken biçim ve içerik analizi bir bütün olarak ele alınıp yorumlanacaktır.

Çalışma ile kadına yönelik şiddetin çocuklar üzerindeki etkisi konusu, başta edebiyat kamuoyu olmak üzere toplumun, sivil toplum kuruluşlarının ve akademisyenlerin duyarlılığının artırılması amaçlanmıştır.

Bulgular

Alina Bronsky'nin Hayat Öyküsü

Bronsky, 1978 yılında Rusya'nın bugünkü Swerdlowsk kentinde Rus bir anne ile Yahudi asıllı bir babanın kızı olarak dünyaya gelir ve 13 yaşına kadar burada yaşar. Demokrasinin kökleşmediği ve ırkçı, yabancı düşmanlığının yaşandığı her ülkede olduğu gibi, eski SSCB'de Yahudi asıllı göçmenler toplum içinde kendi kimliklerini ifade edemiyorlardı. Bundan dolayı da kendilerini gizlemek gereği duyuyor ve toplum içinde hep yalnız ve dışlanmış hissediyorlardı. İşte bu dönemde yaşayan

Yahudi bir ailenin kızı olarak büyüyen Bronsky ergenlik dönemini kendisini ait görmediği bir toplum içinde geçirir. Bu da bulunduğu topluma karşı eleştirel bir tutum içine girmesine neden olur. Nitekim 1990 yılında ülkesini terk ederek Almanya’ya göç eden yazar, aradan 25 yıl geçmesine rağmen asla bir daha o topraklara geri dönmez. Yahudi kökenlilere özgü bir durum olan kendini koruma ve gizleme gereksinimine Bronsky de gereksinim duymuş olmalı ki, eserlerinde gerçek adını kullanamaz. Dolayısıyla “Alina Bronsky” yazarın “müstear”, yani takma adı olup, dış dünyada bu adla bilinir. “Kendisi koymuş bu adı. Sevdiği Rus şairi ve Nobel ödüllü “**Joseph Brodsky**”nin adıyla “**bronx**”u birleştirerek bulduğunu söylüyor bir **söyleşisinde**. Sevmiş bu adı” (Sütlaş, 2005).

Sovyetler Birliği’nin çözülme sürecine denk gelen iki Almanya’nın birleşmesi sonrasında Rusya’da yaşayan çok sayıda Yahudi ailesi Almanya’ya göç etti. Bronsky’nin fizik profesörü olan babası da o dönemde Almanya’ya gelerek Marburg Üniversitesi’nde çalışmaya başlar, kısa bir zaman sonra ailesini de yanına alır. Lise öğrenimine burada devam eden yazar, çok kısa bir zaman içinde Alman toplumuna entegre olur, ancak Alman toplumu içinde yaşayan göçmen ailelerinin dramlarına bizzat yaşadığı çevrede şahit olduğu için de onlarla ilişkisini devam ettirir. Daha yirmi yaşına varmadan ailesinin karşı çıkmasına rağmen ilk çocuğunu dünyaya getiren Bronsky, erken yaşta anne olmasından dolayı çocuk sorunlarına ve anne-baba ile çocuk ilişkilerine karşı yaşlılarına göre daha büyük bir duyarlılık geliştirir. Şu anda yazar olarak yaşamını devam ettiren Bronsky Almanya’nın Darmstadt kentinde yaşamaktadır.

Bronsky, “Cam Kırkları Parkı” romanının yayınlanmasından sonra Almanya’da Leseppunkt adlı bir dergiye verdiği bir röportajda, romanda kendi yaşamı ve tecrübelerinin izlerinin olduğunu kabul eder, hatta Sasha’ya hayran olduğunu, onun gibi birisi olmak istediğini anlatır” (Pahl, 2009).

Cam Kırkları Parkı” Romanı

Romanın 17 yaşındaki ben-anlatıcısı konumundaki kahramanı Sasha Naiman, tıpkı Alina Bronsky gibi, Rusya’dan Almanya’ya taşınan göçmen bir ailenin ilk çocuğudur. Babasını hiç tanımayan, tanımak da istemeyen Sasha’nın annesinin ikinci eşi olan Vadim’den 2 üvey kardeşi daha var: Birisi, dokuz yaşındaki kendine özgü bir çocuk olan erkek kardeşi Anton, diğeri ise küçük, ama çok bilmiş kız kardeşi Alissa. “Sanat tarihi okumuş ve memleketinde sık sık yasaklanan bir tiyatro grubunda sahne alan” (Bronsky, 2012, s.6) annesi Rusya’nın otoriter eğitim anlayışı içinde yetişen güzel, teslimiyetçi, iyi niyetli, biraz da saf, sabırlı ve çocuklarına karşı son derece şefkatli biridir. Rusya’da iken orduda nişancı olan üvey babası Vadim (Bronsky, 2012, s.32) Almanya’ya göç ettikten sonra herhangi bir işi ve gücü olmayan, sinirli, öfkeli ve anlayışsız biridir. Eşine ve çocuklarına sürekli psikolojik şiddet uygulayan, (Bronsky 2012, s. 32) zaman zaman da eşini döven Vadim, bir gün çocuğunu dövme kalkışınca eşiyile aralarında tartışma çıkar ve eşi, Vadim’i biraz da polis korkusuyla, evden kovar. Vadim, zaman zaman çocuklarını görmek için “eski” evine gelip gider, ancak hem öz çocuklarından hem de Sasha’dan ilgi görmez. Annesi ise, eşinden boşandıktan sonra, ona değer veren, seven Alman Harry ile birlikte olmaya başlar. Eski eşinin kıskançlığı ve durumu kabullenememesi üzerine, evde çıkan tartışma sırasında onun tarafından silahla vurularak öldürülür. Olay sırasında yeni hayat arkadaşı da öldürülür. Vadim ise, polise teslim olur.

Medya aracılığıyla Almanya’da günün konusu olan bu olaydan sonra Sasha, sosyal hizmetler tarafından başka ailelere verilmesini kabul etmez, iki küçük kardeşiyle birlikte Rusya’dan gelen refakatçi bir kadın akrabasının da yardımıyla kendi evlerinde yaşamaya devam eder. Ancak hayata

tutunmaları kolay olmadığı gibi annelerinin öldürülmesini de kolay kabullenemezler. Bu travmayı bir türlü atlatamazlar. Bundan dolayı henüz ergenlik döneminde olan ve bu dönemin psikolojik sorunlarını da yaşayan Sasha'nın hayatta sadece iki amacı vardır. Yazar bunu romanın girişinde şöyle özetler: “ Benim iki hayalim var ve bunlar için utanmam gerekmiyor: Vadim'i öldürmek istiyorum. Bir de annemle ilgili bir kitap yazmak istiyorum. Kitabın adını da buldum: “ En büyük ve zeki kızını dinleseydi hala hayatta olacak olan kızıl saçlı aptal bir kadının hikâyesi” (Bronsky, 2012, s.1). Burada 17 yaşında genç bir kızın kin, nefret ve kızgınlığının boyutlarını ve sınır tanımazlığını görmekteyiz. Çünkü öldürmek istediği kişi, annesini öldüren üvey babasıdır. Ve “ kızıl saçlı aptal bir kadın” dediği kişi de onu hataları sonucu yalnız bırakan öz annesidir.

Sahipsiz kalan çocuklar, günlerce doğru düzgün yemek yemez, zorla yedirilse de yemekten sonra hemen kusarlar. Sasha ise kafasında sürekli üvey babasını öldürme planları yapar, hatta bunu gerçekleştirmek için korkunç ve vahşi planlar kurar. Örneğin sürekli aklından geçirdiği düşünceler şunlardır: “Onu zehirleyebilir, boğabilir, bıçaklayabilir, balkondan atabilir veya arabayla ezebilirim,” (Bronsky, 2012, s.9) “onu öldürerek hayatımda güzel bir şey yapmak istiyorum” (Bronsky, 2012, s. 43).

Annesinin öldürülmesini engelleyemediği için kendisine kızan ve suçlu hisseden Sasha, zamanla inatçı, istediğini yapmak isteyen, tüm erkeklerden nefret eden, her şeyi kendi istediği gibi yönetmek isteyen, olmayınca da öfkelenen, isyankâr bir kişiliğe bürünür. Ve roman boyunca da bu öfkesi ve kızgınlığı hiç bitmez.

Rusların kaldığı varoşlarda başına gelmedik şey kalmaz. Göçmenliğin ve dışlanmışlığın sembolü olan ve kentten izole olmuş olan bir binada yaşayan Rus göçmenler de onu yalnız bırakır. Yaşadıkları ve içinde annesinin öldürüldüğü apartman dairesini diğer göçmenler, lanetli ev olarak gördükleri için Sasha, o evden, o binadan, o semtten nefret etmeye başlar.

Hep öldürmek için planlar yaptığı Vadim'in kendisini hapishanede astığını öğrendiğinde buna sevinmez, neden kendisi öldürmedi diye üzülür. Sonunda nefret ettiği ve komşuların lanetli olarak nitelediği evin bulunduğu binanın camlarını, duvarlarını taşa tutar ve hepsini kırar. Kendisi de ağır yaralı olarak hastaneye kaldırılır.

Bu taşlar, aslında sadece binaya değil, geçmişine, yaşadıklarına, annesinin öldürülmesine ve böylesine şiddet dolu bir hayata atılan taşlar gibidir. En sonunda ona hep yardım eden ve kendisinin de gönül ilişkisi bulunan bir gazete redaktörü ve oğlunun evlerini ziyareti sırasında onlara güvendiği için kardeşlerini orada bırakıp, gizlice evi terk ederek Prag'a kaçar.

“Cam Kırıkları Parkı” romanı, ele aldığı bu sosyal problemten dolayı Almanya'da hem sinemaya aktarıldı hem de tiyatrodan sahnelendi.

Cam Kırıkları Parkı” Romanının Analizi

Göç Olgusunun Aile ve Şiddet Üzerindeki Etkileri

Aile, bireyin ilk sosyalleşmesini gerçekleştirdiği kurumdur. Bireyin olay ve olgular karşısında nasıl davranması gerektiği, nasıl tepki vereceği, nasıl düşünmesi gerektiği ve sorunlar karşısında nasıl bir çözüm yolu bulacağı aile içinde öğrenilir. Dolayısıyla yaşamın ilk yıllarında aile ortamında kazanılan davranış biçimleri bireyin tüm yaşamını biçimlendirdiği için de son derece önemlidir. Çocukluk döneminde yaşanan olumsuz olaylar ve aile içi şiddet bunların en önemlisini oluşturmakta, ileriki

yaşlar çocukların da benzer bir şiddet eğilimi içinde olmasına zemin hazırlamaktadır. “Araştırmalar, küçük yaşta toplumsal şiddete maruz kalan çocukların gelişimlerinin olumsuz yönde etkilendiğini göstermektedir. Örneğin, ergenlerde saldırganlık, suç işleme ve uyuşturucu kullanımı gibi dışa vurum bozuklukları ve depresyon, kaygı gibi birçok içe vurum bozuklukları ile toplumsal şiddete maruz kalmanın ilişkili olduğu bulunmuştur” (Çetinkaya Yıldız, Hatipoğlu ve Sümer, 2010, s 118). Bu nedenle, “suça itilen, yasadışı olaylara karışan veya istismar edilen çocukların, büyük çoğunluğunun geçmişlerine bakıldığında acı izler olduğu görülecektir” (Bilgin, 2014, s.137).

“Cam Kırıkları Parkı” romanının içeriğini analiz ettiğimizde ilk dikkat çeken şey, olayın yaşandığı ortamın sosyal ve kültürel şartlarının aile üzerindeki etkileridir. Romanın özetinden de anlaşılacağı gibi, olaylar Rusya’dan Almanya’nın Frankfurt kenti yakınlarında, kentten biraz uzak bir Rus gettosunda bir binada geçiyor. Binanın yeri, toplumdaki soyutlanmışlığın adeta yalnızlığın sembolü gibidir. Romanın ben-anlatıcısı olan Sasha, ailesi ile birlikte “mahalleden biraz ayrı ve tek başına duran” (Bronsky 2012, s.39) bir binada oturmaktadır. Bu bina sakinlerinin en temel karakteristik özelliği şiddete, alkole eğilimleri, işsiz oluşları, geleceğe dair ümitlerinin olmaması ve hedefsizliktir. Sasha çocukluğunu, Almanya’ya ilk geldiği yıllardaki evlerini anlatırken, hem diğer kız arkadaşlarının eviyle kendi evini karşılaştırır, hem de evdeki fakirlik ve sefaletin tablosunu çizer. Burada adeta çöpten bir ev modeli çizer.

Bronsky böyle bir arka planda, şiddete ve şiddet uygulayan kişiye asla haklılık payı vermeden göç sonrasında erkeğin yaşadığı ekonomik sorunlar ve statü sorunlarını gönderme getirir. Çünkü göçün erkekler üzerindeki etkisi, kadınlardan ve çocuklardan daha farklıdır. Almanca’yı iyi bilmeyen, dolayısıyla da iyi bir iş bulamayan Vadim’in aslında tüm kadınlara, özellikle de para kazanan Alman kadınlara karşı ayrı bir nefreti var. Vadim, Fransız kadınlarını da Türk kadınlarını da eleştirir, ama sürekli olarak Alman kadınlarının kendisinden daha fazla kazanmaları ve daha iyi işlerde çalışmalarından dolayı onlara nefret duyduğundan söz eder: “Dünyanın en çirkin kıyafetlerini giyen (...) Vadim’in bir ömür boyunca kazanamayacağı parayı bir ayda kazanmaya cesaret eden lanet olasıca Alman Kadınlara”(Bronsky 2012, s.34).

Gerçi yazar, Vadim’in iş bulamamasının sebebini onun beceriksizliği ve tembelliğinde görerek onu okuyucuya karşı sürekli eleştirel ve sevimsiz gösterir. Ancak sosyal araştırmalar açıkça göçmen erkeklerin işsizlik durumunda çok daha saldırgan olduklarını ortaya koymaktadır. Nitekim Sasha’nın annesi de Vadim’in Almanya’da, Rusya’da olduğundan daha da agresif olmasını onun göçmenliğine bağlar: “Eskiden daha farklıydı” demişti annem bir defasında.”Bu kadar asabi ve zayıf değildi. Burada(Almanya’da) bütün gün televizyonun önünde oturup da neredeyse hiçbir şey anlamadığından beri daha kötü olduğunu biliyorsun” (Bronsky 2012, s. 42).

Şiddet Öğrenilen Bir Davranıştır

Vadim’de görülen şiddet eğiliminin tek nedeni tabii ki göçmenlik değil, göçmenlik bunu tetikleyen bir olgudur. Sasha, Annesinin katili olan Vadim’in şiddet eğiliminin bir nedenini de eskiden orduda nişancı olması ile ilişkilendirir. Vadim, sık sık nişancı olduğunu vurgular ve annesiyle üvey babası arasında bir sorun olduğunda babasının hemen “ eskiden ordudayken muhallebi çocuklarını kalaşnikofla şışlerdik» (Bronsky 2012, s.32) şeklinde sözler sarf ettiğini sıklıkla vurgular. Vadim bu durumda şiddeti bir “yaşam tarzı” haline getirmiş ve normalleştirmiştir.

Vadim gibi, Rusların oturduğu mahallede diğer gençlerde de şiddet eğilimi söz konusudur. Bu durum, Sasha'nın erkek kardeşi Anton için geçerli olduğu gibi Türk çocuğu İlhan için de geçerlidir. Sasha bir gün mahallede yürürken kardeşiyle Türk çocuğu İlhan'ı bir hayvanın başında görür, yanlarına vardığında hayvanın ölmüş ya da öldürülmüş olduğunu ve çocukların bıçakla hayvanın karnını deştiklerini öğrenerek anlatır. Sasha, kardeşinin nasıl olup ta böylesine iğrenç bir "faaliyette lider" (Bronsky 2012, s.145) olabildiğine bir türlü anlam veremez.

Burada da görüldüğü gibi şiddeti uygulayanlar genelde yaşamlarının belirli bir döneminde şiddet görenlerdir. Bilindiği gibi, "alt sosyoekonomik ve sosyokültürel çevrede eğitim gören öğrenciler daha çok psikolojik ve fiziksel şiddete maruz kalmakta ve yetişkin olduklarında şiddeti çatışma çözme stratejisi olarak kullanılmaktadırlar. Yapılan bir çalışmada 13-14 yaş grubu öğrencilerinde sosyal yaşantılarında sorun çözme yöntemi olarak daha çok şiddetin yer tuttuğu gösterilmiştir. Şiddet içerisinde yetişen çocuk, şiddet görmeyi ve şiddet uygulamayı normal olarak kabul etmeye başlar ve yetişkinlikte şiddet uygulayan kişi olarak karşımıza çıkar." (Güleç ve diğ., 2012, s. 126) Romanın yazarı bu gerçekten hareketle, bir taraftan göçmenlerin yaşadığı gettoların aslında nasıl da şiddeti beslediğine dikkati çekerken, diğer taraftan Sasha ve kardeşi örneğinde şiddetin öğrenilebilir bir davranış olduğunu ve zamanla normalleştiğini olay örgüsü içine alır. Ben- anlatıcı konumundaki Sasha, kendisi kardeşine "dehşete kapılmış" bir biçimde bu zavallı hayvanı niye öldürdüğünü sorar, buna karşılık kardeşinin yanıtı sadece, "omuz silkip, kafasını sallama" (Bronsky 2012, s.145) şeklinde olur.

"Çocukluğunda ezilmiş, şiddetin acımasızlığını yaşayan çocuklar yetişkin birey olduklarında şiddet ve baskıyı bir çeşit toplumsal zorunluluk veya kanıksanmış bir yaşam tarzı olarak görebilmektedirler. Çocuklar ve gençler bir ilişki biçimi veya bir varoluş göstergesi olarak şiddeti benimsediklerinde; yok etmeyi, kavgayı, savaşı, öfkeyi ve yıkıcılığı seçmekte, böylece yaptıkları şiddet ve neden oldukları kıyım oranında kendilerini saygın, yetkin ve güçlü görmektedirler (Gökler, 2001, s.67).

Bu gerçeklik romanın ana konularından birini oluşturmaktadır. Örneğin eşine sürekli şiddet uygulayan Vadim gibi, Rusların oturduğu mahallede diğer gençlerde de şiddet eğilimi söz konusudur. Bu durum, Sasha'nın erkek kardeşi Anton için geçerli olduğu gibi Türk çocuğu İlhan için de geçerlidir. Sasha bir gün mahallede yürürken kardeşiyle Türk çocuğu İlhan'ı bir hayvanın başında görür, yanlarında vardıklarında hayvanın ölmüş ya da öldürülmüş olduğunu ve çocukların bıçakla hayvanın karnını deştiklerini öğrenerek anlatır. Sasha, kardeşinin nasıl olup ta böylesine iğrenç bir "faaliyette lider" (Bronsky 2012, s.145) olabildiğine bir türlü anlam vermez.

Burada yazar, bir taraftan göçmenlerin yaşadığı gettoların aslında nasıl da şiddeti beslediğine dikkate çekerken, diğer taraftan şiddetin öğrenilebilir bir davranış olduğunu ve zamanla normalleştiğini de vurgulamak ister. Kendisi kardeşine "dehşete kapılmış" bir biçimde bu zavallı hayvanı niye öldürdüğünü sorar, buna karşılık kardeşinin yanıtı sadece, "omuz silkip, kafasını salama" (Bronsky 2012, s.145). şeklinde olur.

Şiddet, Daha Büyük Bir Şiddet Eylemini Doğurur

Burada yazarın üzerinde düşünülmesini istediği bir diğer nokta da çocukların ve gençlerin böyle ortamlarda yakınlarına uygulanan acımasız bir şiddet eyleminden sonra nasıl şiddet uyguladıkları ve şiddet uygulamada sınır tanımayıp acımasız hale geldikleridir. Örneğin evde hep şiddet gören Sasha, 13-14 yaşındayken bile zaman zaman annesini savunmak için Vadim'i tekmeler ve ona şiddet uygular

(Bronsky 2012, s. 37). Şiddet ortamında büyüyen ve annesini şiddet sonucu olarak kaybeden kızın tek hedefinin babasını Öldürmek olması da şiddetin öğrenilen bir durum olduğunu göstermektedir.” Vadim’i öldüreceğimi bildiğimden bu yana kendimi daha iyi hissediyorum. Dokuz yaşında olan küçük erkek kardeşim Anton’a da bunun için söz verdim. Sanıyorum o da o zamandan beri kendini daha iyi hissediyor” (Bronsky 2012, s.9). Sasha, şiddeti öylesine kanıksamıştır ki, artık onu bir sorun çözme aracı olarak görür: Kardeşi anne sözcüğünü duyduğunda kaskatı kesiliyor. sırf o üzülmesin diye kardeşinin yanında anne kelimesini ağzına alan herkese bir tokat patlatıyor, (Bronsky 2012, s.10) yetişkinlere ise bağırıyor.

Şiddetin Çocuklar Üzerindeki İlk Etkisi: Travma

Romanda şiddetin çocuklar üzerindeki ilk etkisinin travma olduğu vurgulanır. Bu, Rusya’dan Almanya’ya göç eden bir ailenin şiddet uygulayan bir babadan dolayı çocukların yaşadığı travmadır. Romanın ben-anlatıcısı olan Sasha, annesinin öldürüldüğü an öyle bir çılgılık atar ki, evin tüm camları kırılır (Bronsky, 2012, s.104). Yine bir gün kardeşini, babasının dayağından korumak için araya giren Sasha, suratına yediği kemerden sonra ailenin geçirdiği travmayı şöyle anlatır: “Bu, çok acı bir şeydi ve koltuğunun köşesinde çoktan ölmüş olduğundan şüphelendiğim Anton dışında evde herkes çılgılık atıyordu” (Bronsky, 2012, s.135).

Annelerinin öldürülmesi ve babalarının da hapse girmesinin getirdiği travmayı atlattıktan sonra bekleyen ikinci şok ise, yurda yerleştirilmek istenmeleridir. Çocukların ilk tepkilerinden biri, eskiden sahip oldukları düzenin sarsılmasına karşı duydukları kaygıdır. Bundan dolayı Sosyal Hizmetler Yurdunda veya başka bir ailenin yanında kalmak istemezler, ne olursa olsun eski evlerinde ve aynı düzen içinde yaşamlarını devam ettirmek isterler. Böylece eskiden kopmayacaklarına, eski aile sıcaklığını yaşayacaklarına inanırlar. Sasha o günleri şöyle anlatır:

“O günleri neredeyse hiç hatırlamıyorum. Sadece durmaksızın konuşarak, hayatımızın eskiden bir düzene sahip olduğunu ve aynı şekilde kalması gerektiğini onlara anlatmaya çalışıyorum. Asla alışık olduğumuzun dışında yemekler satın almamalarını söyledim. Ama bir seferinde masada organik tereyağı duruyordu ve o zaman kriz geçirdim. Bağırarak, ayaklarımla ezmiş olduğum tereyağının tam üstüne düştüğümde kadınlardan birinin bana fırlattığı bakışı hatırlıyorum” (Bronsky, 2012, s.13).

Aile İçi Şiddet, Kin ve Öfke ve Acımasızlık Doğuruyor

Anneye yapılan şiddet çocukların belleklerinde, babaya veya şiddet uygulayan kişiye karşı büyük bir kin ve öfkeye dönüşür. Yazar, aile içinde kadına yönelik şiddeti, aynı şiddetle ve okuyucuyu sarsacak, şok etkisi yaratacak bir söylemle dile getirir. Bronsky, romanın giriş paragrafından Roma’nın ben- anlatıcısı olan Sasha’nın bakış açısıyla en önemli iki hayalini dikkatlere sunuyor.” Bazen bizim mahallede hâlâ doğru dürüst hayallere sahip olan tek insanın ben olduğumu düşünüyorum. Benim iki hayalim var ve bunlar için utanmam gerekmiyor: Vadim’i öldürmek istiyorum. Bir de annemle ilgili bir kitap yazmak istiyorum. Kitabın adını da buldum: “En büyük ve zeki kızını dinleseydi hala hayatta olacak olan kızıl saçlı aptal bir kadının hikayesi” (Bronsky, 2012, s. 1). Burada 17 yaşında küçük bir kızın kin, nefret ve kızgınlığının boyutlarını ve sınır tanımazlığını görmekteyiz. Çünkü öldürmek istediği kişi, annesini öldüren üvey babasıdır. Ve “ kızıl saçlı aptal bir kadın” dediği kişi de onu hataları sonucu yalnız bırakan annesidir. Burada ilk dikkat çeken şey, çocuk denilecek

yaşta olan bir kızın, şiddet sonrasında acımasızlığı ve şiddeti bir çözüm yolu olarak algılamasıdır. Bu, aile içi şiddetin çocuk üzerindeki en acımasız etkisidir. Nitekim “Kağıtçıbaşı”nın belirttiği gibi, eğer anne baba birbirlerine öfke ve saldırganlık içeren davranışlarda bulunuyor ve çocuklar çevrelerinde sorunların öfke ve saldırganlık yoluyla çözümlendiğini görüyorlarsa, saldırganlığı sorun çözücü bir davranış olarak öğrenirler, saldırgan davranışların yaşamın bir parçası olduğunu düşünürler ve bunu kendi yaşamlarında da uygulamaya koyarlar. Bu nedenle yetişkinlerin davranışta bulunurken, her an bir çocuğa model oldukları bilinciyle hareket etmeleri gerekmektedir” (Özmen, 2004, s.37).

Çocuklar, kendilerinin neden olmadığı, hatta anlamlandıramadıkları aile içi çatışmaların en acımasız olan anneye şiddetin ölümcül etkilerini hayat boyu yaşamaktadırlar. Sasha’nın annesine uygulanan şiddet karşısında aldığı tutum ve öldürülmesinden sonra içine düştüğü kriz bunun en güzel bir göstergesidir. Romanın ana kahramanı Sasha annesine uygulanan haksızlığı ve şiddeti kabullenemeyen biridir. Hele onun öldürülmesinden sonra, ki bu onun ergenlik dönemine denk geliyor, bu dönemin de etkisiyle kişiliği bütün değişir; kin ve öfkesi hiç dinmeyen (Bronsky 2012, s.33) biri haline gelir. Kendi ifadesiyle “şu an nefretim ve (Vadim’i öldürmek için S. E) öğrendiğim az miktarda bilgi dışında dolabımda hiçbir şey yok” (Bronsky, 2012, S. 156) diyecek kadar nefret doludur. Adeta “Nefret küpü” haline gelmiştir. Öyle ki bütün erkeklerden nefret edecek seviyeye geliyor (Bronsky 2012, s.311). İntikam duygusunu haklı göstermek için Tevrat’tan alıntı yapıyor; “göze göz, dişe diş” (Bronsky 2012, s.29).

Hedefinde sadece erkek şiddetine ve çocuklarını öksüz bırakan aptal kadınlara karşı savaş ve mücadele olan Sasha’nın hiçbir şeyden korkusu yoktur. Gece karanlıkta, göçmenlerin yaşadığı varoşların ıssız yerlerinde erkeklerle birebir mücadele eder. Onu korkutarak dize getirmek isteyen erkek çocuklarına kafa tutarak, onları korkutur, kendisine karşı saygı uyandırır.

Sasha, sadece üvey babasına değil, herkese karşı acımasızdır. Kardeşleri dışında kimseye acımaz. Rusya’dan kendisine ve kardeşlerine yardımcı olmak ve onların aile ortamında kalmasını sağlamak için gelen tek kişi olan yakını Maria’ya bile son derece acımasız yaklaşır. Kendisi de bir göçmen olan ve Almanca bilmediği için çevresiyle diyalogu olmayan Maria’nın tek iletişim kurduğu kişi Rus göçmen bir komşudur. Zaman zaman bu komşuyla evde bir araya gelen Maria, bu buluşmaları Sasha’dan gizli gerçekleştirir. Ancak günün birinde Sasha’ya yakalanmaktan kurtulamaz. Sasha, bu buluşmaya bile tahammülsüzdür ve bağırır, çağırır, hatta ona haber vermeden evi terk eder ve birkaç gün başka bir yerde kalır.

Aile İçi Şiddet, Kişilik Bozukluğuna Neden Oluyor

Annesinin hayatta iken gördüğü şiddet ve sonunda öldürülmesi Sasha ve kardeşlerinin psikolojisini bozduğu gibi, davranışlarını da değiştirir. Annesinin ölümünün nedenini, onun teslimiyetçi ve uysal kişiliğinde gören Sasha, bundan dolayı hayatını hep kendisi yönlendirmek ister, başkalarının hiçbir müdahalesine izin vermez. Yaşadığı travma, onu ben nasıl istersem öyle olacak, başkalarının duygu ve düşüncelerinden ziyade benim ne hissettiğim önemlidir, şeklinde bir dünya görüşüne götürür. Kendi başına buyruk olan Sasha’nın tek hedefi ve de saplantısı annesini öldüren üvey babasını öldürmektir. Yaşadığı her olay, hatta duyduğu her şarkı Vadim’e duyduğu kinini ve nefretini adeta kamçılar. Eminem adlı şarkıcının bir şarkısını dinlerken, Sasha, o anda şarkı sözlerini kendi hedefine uygun değiştirerek dinler: “Üzgünüm, anne, diyor Eminem Çok Üzüleceksin, Vadim, diyor Sasha. Seni asla incitmem istemedim (diyor Eminem). Nasıl da canını yakmak istiyorum (diyor Sasha), Seni

asla ağlatmak istemem (diyor Eminem). Bögüre bögüre ağlayacaksın, sana söz veriyorum (diyor Sasha)” (Bronsky 2012,s.156).

Romanda şiddetin, kurbanla beraber, geride kalanların, özellikle çocukların tüm yaşamlarını hayata ve insanlara bakışını derinden etkilediği vurgulanarak, neden olduğu felaketin boyutları okuyucuya duyumsatılmaya çalışılmaktadır. Sasha kadar olmasa da küçük erkek kardeşi Anton da şiddetten çok etkilenmiştir. “Anton kekeme, okulda konsantrasyon sorunu yaşıyor, geceleri yatağına işiyor ve herhangi biri sesini biraz yükselttiğinde titremeye başlıyor. Bunun yanı sıra, hiçbir şey hatırlamadığını iddia ediyor” (Bronsky 2012, s.10).

Ayrıca Anton, babasının annesine karşı uyguladığı şiddetten dolayı, okulda derslere aktif olarak katılamaz, fazla konuşmayan, içine kapanık biri olur. “Sık sık dudaklarını ısırın, göz temasını ve grup çalışmalarını reddeden” biri haline gelir (Bronsky 2012, s. 32).

Anton annesinin ölümünden sonra öylesine derin psikolojik sorunlar yaşar ki, kendisine de ablasına da hayatı zehir eder: Annesinin ölümünden sonraki ilk aylarda geceleri ağlayarak uyandı ablasının yatağına gelip ona sınıksık sarılma ihtiyacı hisseder. Çalar saatin sesinden bile korkup altına yapacak kadar tedirgin olmuştur artık (Bronsky, 2012, s.11).

Bu çerçevede, annenin ölümüyle sonuçlanan şiddet olaylarının asıl mağdurlarının çocuklar olduğu abla ve abinin bakış açısıyla da dramatize edilerek anlatılır. Abla veya abinin geride kalanların da yükünü çektiği sık sık vurgulanır. Sasha, öylesine onların sorumluluğunu üstlenmiştir ki, kardeşlerinden söz ederken “benim çocuklarım” (Bronsky 2012, s.87) der. Yaptığı her planda her eylemde hayatının her aşamasında çocuklar var, tıpkı bir anne gibi. Babasının evde uyguladığı şiddet ve sonunda iki kişiyi öldürmesinden dolayı çok kişi hem çocuklardan hem de onların oturduğu daireden uzak duruyor. Onlara ve evlerine lanetli gibi bakıyorlar. Komşu çocukları annelerinin izin vermemesinden dolayı onları ziyarete gitmiyor.

“Önceden yaşanmış olan travmalar, çocukların problem çözme becerilerini olumsuz şekilde etkilemektedir. Bir problemle karşılaştıklarında bu kişilerin düşünerek, konuşarak, sabrederek ya da farklı seçenekleri deneyerek problemi ele alma eğilimleri zayıftır” (Güleç ve diğ., 2012, s. 126). Bu sosyal psikolojik gerçekte olduğu gibi Sasha da ne zaman problemle karşılaşsa tepkisel davranışlar sergiler. Peter adındaki komşuya ve annesine çok içerlenir, sinirlenir ve bağırır: “Annene biz ne yaptık? (...) Bunu (öldürme olayını) yapan Vadim’di diyorum. Vadim, ateş etti ben değil. Maria da ateş etmedi. Katja bize neden gelmesin ki? Peter devasa omuzlarını silkiyor; “benim umurumda bile değil” diyor. “Annem, on birinci katta hala felaketin kokusu olduğunu söylüyor.(...) Sizin yerinizde olsam o daireden taşınırdım. Neden? “Çünkü oradaki hava zehirlidir” (...) “Baban, anneni öldürse” diyorum, “onunla beraber yaşadığı evden taşınır mıydın? Bir zamanlar senin yuvan olan o evden taşınır mıydın? Onun da son yuvası olan evden çekip gider miydin (Bronsky, 2012,s.141).

Apartman girişinde hastalanan bir komşuya yardım için koşan Sasha’yı beşinci katta oturan Mühendis bir hanım oradan uzaklaştırmaya çalışıyor: “Burada yeterince bela çıkardınız” diyor. “tatlım, sadece defol git, tamam mı? Uslu uslu yanımızdan geç, bir şey söyleme, bizimle konuşma, kocalarımızı ve oğullarımızı rahat bırak...” (Bronsky 2012, s.208). Bu duruma bir anlam veremeyen Sasha, şaşırır ne demek istediğini sorar. Komşu hanımın verdiği cevap Sasha’yı bir kez daha yıkar: “Ve gerçekten bir hayır işlemek istiyorsan” (...) iyi bir Hristiyan’ın yapması gerektiği gibi, o zaman bütün sülalene buradan taşınırsın, biz de yine rahat rahat uyuyabiliriz. Ama mümkün merteye uzağa tamam mı (Bronsky, 2012, s.2008).

Psikolojisi altüst olan genç kız, sonunda kendisini kaybedip hemen otobana “parlak güneşin altında” sıcak asfalta atar. Çünkü “çocuklar sorunlarını konuşarak, sözelleştirerek değil, davranışları yoluyla dışa vururlar. Yaşamlarındaki bir krize karşı tepkisel, acil olarak ele alınması gereken davranışsal belirtiler gösterebilirler.” (Özdemir ve Şener, 2004, s.7) Bu psikolojik gerçeklikte olduğu gibi Sasha sinir krizleri içinde sağa sola saldırmaya başlar (Bronsky, 2012,s. 209). Babasının hapishanede kendini astığını öğrendikten sonra da, tüm kin ve nefretini Rusların kaldığı binayı taşla tutarak bir kez daha dışarı vurur ve sonunda evi de oturduğu kenti de ve tüm bunların yaşandığı yer olan Almanya’yı da terk ederek Prag’a kaçar. Bu ruh hali romanda şöyle dile getirilir: “Elime bir taş alıyorum, çok ağır, çok ağır. Taşı elimle atıyorum. Böyle bir taşı Vadim’in kafasına atmak harika olur. Kafatası içi, boş bir yumurta gibi patlardı. Ama artık çok geç. Gerilip taşı fırlatıyorum (...) Cam binlerce pırıldayan parça halinde kırılıyor. (...) Yeni bir taş alıp bu kez daha yükseğe atıyorum ve şimdi sıra birinci katın camına geliyor. (...) İlk çılgılık duyulana kadar iki taş daha atıyorum. Sonra binanın girişi kapısı açılıp insanlar dışarıya hücum ediyor. Bir taşla onlara nişan aldığımında hemen “ite kaka” geri çekilip kapıyı vurarak kapatıyorlar. Gülmem gerekiyor. Hepsi Sasha’dan korkuyor. Yavaş yavaş kaslarını ağarmaya başlıyor. Binanın bir düzine gözünü oydum, ama hala yüzlercesi var” (Bronsky 2012,s. 210).

Sonuç

Yazar, romanında öncelikle şiddeti doğuran nedenlerin kurmaca düzlemde hikayeleştirilmesi ile okuyucuyu olayın içine çeker, daha sonra aile içi şiddetin çocuklar üzerindeki psikolojik olumsuz etkilerini özellikle Sasha ve kardeşi örneğinde somutlaştırır. Amacı, göçmen ailelerde yaşanan şiddete dikkat çekmek olan yazar, bunu toplumun en mağdur kesimini oluşturan çocuklar üzerinden göstererek okuyucu da bir farkındalık yaratmayı başarır.

Kadına yönelik şiddetin acımasızlığı ve bunun çocuklar üzerindeki etkilerini sosyolojik ve psikolojik gerçeklerle anlatan yazar, bunu içerik ve biçim örtüşmesi ile yaparak etki boyutunu daha da artırır. Örneğin şiddet uygulayan kişileri sempatik gösterecek sözcüklerden özellikle kaçınır. Tam tersine Vadim’den söz ederken en bayağı sıfatlar kullanarak okuyucuda ona karşı, biçim boyutunda da nefret hissi uyandırır. Bu çerçevede medyanın dilini de eleştirir. Özellikle bulvar gazetelerinin şiddet olaylarını magazinleştirmelerine tepki gösteren yazar, katile ve işlediği fiile karşı sempati ve acıma hissi uyandıracak sözcükler kullandıkları için onları eleştirir. Bu çerçevede, kadınların bile, sosyal ortamın ve medyanın manipülasyonunun etkisiyle kadına şiddeti sözcük boyutunda normalleştirdiğini bir kadın gazeteci üzerinden yorumlayarak, dilin toplumsal algı üzerindeki etkisine değinir.

Yine biçim ve içerikte örtüşmesi bağlamında uyguladığı teknik sayesinde okuyucu, romanın başından sonuna kadar Sasha’nın acımasızlığına, kin ve nefretle dolu olmasına rağmen ona hep sempati duyar ve onunla beraber Vadim’e ve diğer şiddet uygulayanlara karşı aynı nefreti hisseder. Yazar, okuyucuyu romanın ilk girişinde Sasha’nın annesine karşı kızgın tutumu ve üvey babasını öldürme isteği karşısında bir şok içine sokup, bunun nedeni konusunda ciddi bir merak uyandırıyor. Okuyucu haklı olarak bu kin ve nefretin nedenini bulmaya çalışıyor. Böylesine kin ve nefret dolu bir figür, ilerleyen sayfalarda kardeşlerine karşı duyduğu sorumluluk bilinci, gösterdiği şefkat ve merhamet ile okuyucunun hemen sempatisini kazanıyor. Bundan sonraki bölümlerde okuyucu Sasha’nın yaşadığı, anlattığı ve duyduğu her şeyi hep şiddetin sonucu olarak algılayıp onu destekler bir tutuma giriyor.

Kaynakça

- Avcı, Ü. (2014). *Sevgi Arsız Mozart*. <http://m.haberturk.com/yazarlar/umran-avci/810371-sevgi-arsizi-mozart>. Erişim tarihi: 10 Aralık 2014.
- Alver, K. (2011). Berna Moran ve Edebiyat Sosyolojisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 66.
- Bilgin, R. (2014). Çatışma ve Şiddet Ortamında Büyüyen Çocuklar Sorunu. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 24, 135-151
- Çetin, N. (2004). Roman Çözümleme Yöntemi, *Öncü Basımevi*, Ankara: Gözlem Yayınları.
- Çetinkaya Yıldız, E. ve Hatipoğlu Sümer, Z. (2010). Okul Öncesi Çocuklar ve Şiddet: Tanık ve Kurban Olma Düzeyleri. *Elementary Education Online*, 9(2), 630–642,.
- Filizok, R. (2011) Edebi Analiz Nedir? <http://www.ege-edebiyat.org/docs/454.pdf>
- Gökler, B. (2001). Terör Karşısında Çocuklar. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 2, 67-68
- Güleç, H., Topaloğlu M., Ünsal, D. ve Altuntaş. M. (2012). Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar - Current Approaches in Psychiatry* 4(1):112-137. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/pskguncel/article/view/5000076349/5000070405>. Erişim: 15.01.2015
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni İnsan ve İnsanlar. Sosyal Psikolojiye Giriş*, İstanbul: Evrim Yayınevi
- Moran, B. (2003) *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Moran, B. (1991) *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. Yansıtma Kuramları, Marksist Eleştiri, Yapısalcılık, Rus Biçimciliği, Alımlama İstanbul: Cem Yayınları.
- Özdemir, D. ve Şener, Ş. (2004). Çocuk ve Ergen Psikiyatrisinde Acil Durumlar. *Klinik Pediatri*, 3(1):5-11. <http://www.cty.com.tr/files/journals/4/418.pdf> Erişim: 15.01.2015
- Özmen, S.K. (2004). Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2, 27-39
- Pahl, J. (2009). *Die Figur war plötzlich als ganzes da für mich*, <https://www.lesepunkte.de/archiv/autor-im-profil/bronsky-alina>. Erişim: 01.11.2014
- Süttaş, M. (2015). *Herkesin Ötekisi Var*. <http://www.bianet.org/biamag/yasam/145635-herkesin-otekisi-var> Erişim: 29.12.2015
- Vahip, I.(2002). Evdeki Şiddet ve Gelişimsel Boyutu: Farklı Bir Açıdan Bakış. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 4, 312-319.